



TILVÆKST Grovfoder nr. 4, 4. marts 2024

Indhold

- **Mark**
 - Er dine græsmarker klar til vækststart?
 - Etablering af vårsæd
 - Etablering af hestebønner og ærter
 - Kemi - Forbehold for efterfølgende afgrøde; roer, ærter og hestebønner
- **Regler og tilskud**
 - Overfladevand fra ensilageplads og plansilo
 - Jordprøver på kvæg-undtagelsesbrug

MARK

Er dine græsmarker klar til vækststart?

Af planterådgiver Thomas Harbo

Skal græsmarken strigles, eller er den tynd og har brug for reparation ved isåning? Mange steder er der allerede så megen vækst i græs- og kløverplanterne, at du kan gå en tur over græsmarkerne for at vurdere, om de er klar til den kommende sæson. På kolde og fugtigere arealer kan der gå nogle uger endnu førend planterne rigtigt kommer i gang.

Strigling eller afpudsning og tromling?

Den generelle anbefaling er, at du kun skal strigle, pudse af eller tromle, hvor der er behov for det. Har du fået taget sidste slæt på så tilpas et tidspunkt i efteråret, at der ikke er nævneværdigt gammelt græs på marken nu, er der ingen grund til at strigle marken. Har du derimod nogle af de marker, hvor føret i efteråret ikke tillod at bjærge det sidste slæt, kan der være så meget gammelt græs, der nu ligger som et delvist indtørret og isolerende lag, at det vil hæmme nyvæksten, forringe kvaliteten af første slæt eller umuliggøre tilfredsstillende kvalitet af gylleudbringningen.

Her kan det komme på tale at køre marken over med en fingerstrigle. Det indtørrede lag af græs skal være så tørt, at det nærmest smuldrer. Afpudsning er sjældent en god idé, da der alt for ofte kommer til at ligge for mange bunker tilbage på marken. Hvis du vælger at trimme marken, bør det uanset metode ske inden, at der bliver så meget nyvækst, at du kommer til at klippe i de nye skud. Det må IKKE ligge tilbage i klumper.

Har muldvarpene haft travlt i marken i vintermånederne, skal skuddene jævnes og marken tromles. En tung græsmarkstromle med slæbeplanke er ideel hertil, men en gammeldags græsmarksharve og betontromle kan også fint anvendes.

Ingen kørsel på frost

Uanset hvilket ærinde du har i marken, må du ikke køre, når græsset er frosset. Når væksten er startet, er især de nye friske skud meget følsomme for fysiske skader i frostvejr. Indimellem ser vi slemme skader efter færdsel på frosset græs, hvor sporene står helt tydelige til efter første slæt.



Billede 1 Undgå at køre på græsset en morgen med rim, selvom det kan være fristende. Det kan give slemme skader på græsset. (Foto: Thomas Harbo, SAGRO)

Isåning eller omlægning?

Produktionen i græsmarken bliver kun høj nok, hvis der er en tilstrækkelig tæt og jævn plantebestand.

Ved optælling i sårækken skal du kunne finde flg. plantetal. Bemærk, at pletter større end en desserttallerken eller et fodaftryk uden plantedække er utilfredsstillende.



Billede 2 Plantedækket i en ældre slætgræsmark er ved at være for ringe med mange mindre områder uden græs. Hvidkløveren er ved at vokse ind i de åbne pletter. (Foto: Thomas Harbo, SAGRO)

- Slæt: 20-25 levende græs- og kløverplanter pr. løbende meter sårække; flest hvor der ingen – eller kun få – hvidkløverplanter findes.
- Afgræsning: 30-40 levende græs- og kløverplanter pr. løbende meter sårække; flest hvor der ingen – eller kun få – hvidkløverplanter findes.

De praktiske erfaringer med isåning er desværre ret dårlige, hvilket også bekræftes af forsøg, hvor der heller ikke findes nettomerudbytter for isåning. Er det kun mindre områder – måske op til 5 procent af marken, hvor der ingen, eller kun få, hvidkløverplanter findes, eller max. 10 procent ved bedre hvidkløverbestand, kan du prøve med isåning. Du skal helst anvende en såmaskine med skiveskær og tromle efterfølgende, så frøene får god jordkontakt. Alt andet lige er der større chance for et godt resultat, jo tidligere i foråret du eftersår.

Er marken allerede tvivlsom nu, skal du ikke forvente mirakler, og du bør derfor planlægge at lægge marken om til næste sæson. Mest aktuelt vil det være at reparere mindre pletter eller områder med tynd plantebestand i en i øvrigt god nyudlagt mark fra sidste år. I år bliver det også nødvendigt at holde øje med våde og vandlidende pletter i marker udlagt i sensommeren 2023. Vil du i en sådan mark prøve med en reparation, der muligvis kan holde i flere sæsoner, skal du vælge at iså 15-20 kg/ha, eller evt. fuld udsædsmængde i de våde pletter, der kan være helt sorte, af den græsblanding, marken er etableret med. I ældre marker er udsigten til succes noget mindre, men vil du på trods heraf prøve at øge græsmarkens produktion, skal du i sådanne marker iså 20-25 kg/ha af en hurtigvoksende græsart som italiensk rajgræs, rajsvingel af rajgræstypen eller evt. hybridrajgræs. Italiensk rajgræs holder kun denne sæson, mens hybridrajgræs og rajsvingel af rajgræstypen evt. også kan ligge til produktion næste år, hvis isåningen undtagelsesvist lykkes rigtig godt.

Tabel 1 Græsmarksblanding/arter og udsædsmængde ved isåning.

Isåning	Mængde [kg/ha]	Holdbarhed
Græsblanding	15-20	2-3 år
Rajsvingel af rajgræstypen	20-25	2 år
Hybridrajgræs	20-25	1 år

Etablering af vårsæd

Af planterådgiverne Thomas Harbo og Peter Siebert

Godt begyndt er halvt fuldenendt, når det gælder etablering af vårsæd. Hvis du får etableret vårafgrøderne rettidigt i et godt såbed, og de har en god madpakke med i form af placeret eller anden lettilgængelig gødning, har de alle forudsætninger for at levere et udbytte, der modsvarer jordens bonitet og vækstsæsonen.



Billede 3 Vårbyg har fået en dårlig start på vækstsæsonen. Gyllen er placeret for dybt, og der ikke har været tilgængelig startgødning. Kornet er desuden sået i uens dybde. (Foto: SAGRO).

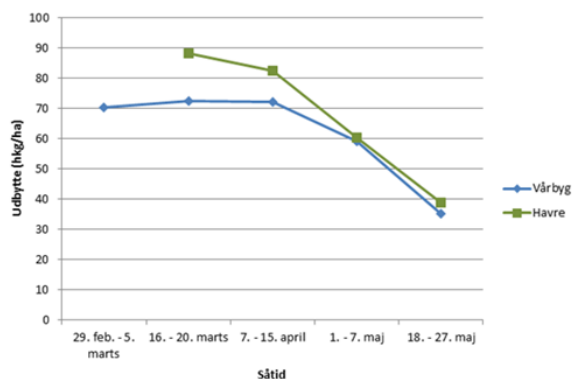
Såtidspunkt

Det gælder for både vårbyg, havre og vårhvede, at de bør sås lige så snart jorden er tjenlig. Du må ikke gå på kompromis med kvaliteten af såbedet for at kunne begynde såningen tidligt. Generelt bør et godt såbed altid vægtes højere end såtidspunktet, og så længe du kan få afgrøden etableret i marts – primo april, er der ikke noget som haster – dog opnås de højeste udbytter på meget let jord ofte ved meget tidlig etablering! Ved tidlig såning og store nedbørsmængder er der dog risiko for udvaskning af kvælstof (nitrat) fra handelsgødning. Anvend gerne ammoniumholdige gødninger som svovlsur ammoniak, NS 21 24, eller NS 26-13/14/15.

I vårbyg er det i en række forsøg påvist, at når blot der sås inden 15. april, er det muligt at nå maksimalt udbytte. Ved såning efter 15. april falder det potentielle udbytte hurtigt. Det gennemsnitlige udbyttetab ved at udsætte såningen er

60 kg pr. ha pr. dag i perioden 10. april til 3. maj, mens det stiger til 109 kg pr. ha pr. dag for hver dag såningen udsættes i perioden 3. til 21. maj. Der er en række specielle jorde eller lokaliteter, hvor der ikke kan laves et godt såbed tidligt på sæsonen, og da er det selvfølgelig altid såbedets kvalitet, der bestemmer såtidspunktet.

I havre har det i modsætning til vårbyg vist sig, at det kan betale sig at så tidligst muligt. Udbyttepotentialet er allerede faldende i marts for hver dag såningen udsættes (se figur 1). Der er flere gode grunde til at så havre tidligt. Havre er meget følsom overfor tørke, og ved tidlig såning kan afgrøden nå at etablere et godt rodnet inden maj, hvor der ofte kommer perioder med tørke, som vi senest oplevede i 2023. I havre kan der også komme store skader af fritfluer, og tidlig såning kan også mindske risikoen for udbyttetab pga. fritflueangreb.



Figur 1 Udbytte i vårbyg og havre afhængig af såtidspunkt. De viste data stammer fra 10 vårbygforsøg fra årene 2016 – 18 og fire havreforsøg i 2017 (Kilde: Oversigt over Landsforsøg 2018).

Vårhvede bør også sås tidligt, så snart jorden er tjenlig. De seneste år er der også lavet spændende forsøg med at så vårhvede i efteråret, og de har vist et stort potentiale for at øge udbyttet ved at så i oktober-november. I fem forsøg i 2017 blev der i gennemsnit høstet 83-84 hkg/ha i vårhvede sået i efteråret og 65 hkg/ha ved såning mellem 15. marts og 11. april. I forsøgene i 2018 var der også samme tendens men mindre udtalt, da forsøgene som så meget andet var præget af tørke.

Etablering

Vårsæd skal sås i en ensartet dybde på 3 – max. 4 cm. Jorden skal hverken være meget dybt opharvet og løs, der som bekendt kan give problemer med langsom og uens fremspiring samt manganmangel, eller meget fast, hvilket kan give problemer med tilstrækkelig hurtig afdræning efter regnskyl og generel dårlig etablering. Såbedet skal pakkes så tilpas fast, at fugten kan nå op til kernerne. Desuden er der mindre tendens til manganmangel i en fastpakket jord.

Ved at bruge udsædsberegneren i SAGRO's App tager du højde for alle gældende faktorer, som netop er relevante i dit tilfælde. SAGRO's App kan hentes i App store og Google Play og hedder blot SAGRO og er gratis. Nedenfor ses vejledende udsædsmængder beregnet i SAGRO's udsædsberegner under de givne forhold, som er nævnt i tabellen.



Figur 2 Udsædsberegner i SAGRO's App (Kilde: SAGRO)

Table 2 Vejledende udsædsmængde ved etablering af vårsæd med og uden kløvergræsudlæg under de angivne forhold.

Sådato 1.april, såbedets kvalitet *fint*, fugtighed *mellem*. Kilde: SAGRO App automatisk udsædsberegner.

Optimale forhold i marken		Vårbyg	Kløvergræsudlæg			Havre	Vårhvede
			Vårbyg til modenhed	Byg-helsæd	Grønbyg		
Sådato			TKV: 48			TKV: 38	TKV: 54
1.-15. april	Plantetal [pl./m ²]	300	240	160	200	300	375
	Udsædsmængde [kg/ha]	160	128	85	107	127	225
1. maj	Plantetal [pl./m ²]	325	260	160	200-225	325	400
	Udsædsmængde [kg/ha]	173	139	85	107-120	137	240

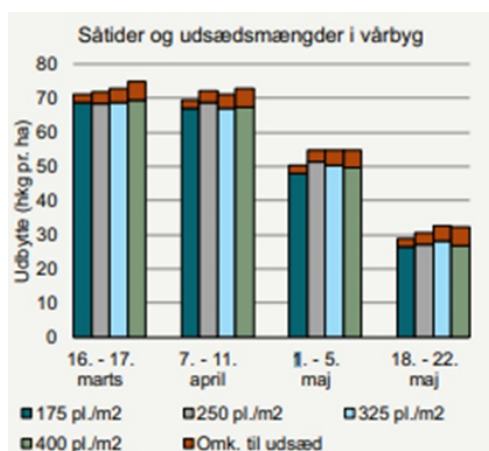
Ovenstående tabel er vejledende og gælder under optimale forhold på den valgte sådato. Ved dårligere forhold og senere sådato skal udsædsmængden øges. Beregningen baserer sig på den kendte formel for udregning af udsædsmængde, som også ses nedenfor.

$$\text{Udsæd i kg pr. ha} = \frac{\text{Ønsket planter pr. m}^2 \cdot \text{TKV}}{\text{Procent markspiring}}$$

Såsæd og plantetal

Allerede tilbage i efteråret var growwarebranchen bekymret for, hvorvidt der ville være tilstrækkelige mængder udsæd af vårsæd her til foråret. Det har også vist sig at holde stik, og branchen har da også fundet alternativer til den traditionelle certificerede såsæd. Der er både givet dispensation til at sælge udsæd med lavere spireevne, der er importeret udsæd fra andre lande, og vi har også hørt om partier af maltbyg, der er blevet rensat op og nu sælges som såsæd. Alt sammen for at kunne dække efterspørgslen.

Imidlertid har du måske også selv en buffer i den såsæd, du allerede har stående. Har du indkøbt såsæd svarende til standardudsædsmængden på 160 kg/ha, kan denne sikkert godt strækkes til et større areal. Figur 3 viser resultaterne af en forsøgsserie fra 2016-2017 med såtider og udsædsmængder i vårbyg. Som figuren viser, er der kun et meget lille udslag for plantetallet på tværs af såtiderne. Først ved det tredje såtidspunkt i perioden 1.-5. maj er der en lille tendens (ns) til, at det laveste plantetal på 175 planter pr m² giver et mindre nettoudbytte end de højere plantetal.



Figur 3 Udbytte i vårbyg ved fire såtider og fire udsædsmængder. Omkostningen til udsæd på 2,5 x kornprisen er angivet på figuren. (Kilde: Oversigt over Landsforsøgene 2017, side 105. SEGES)

En udsædsmængde på 160 kg/ha giver omtrent et plantetal på 300 planter/m², men det er selvfølgelig afhængig af tusindkornsvægt og spireevne. 300 planter/m² ligger omtrent midt i de prøvede plantetal, så der er megen god rum til at så en lavere udsædsmængde og alligevel opnå maksimalt udbytte for marken.

Som det også ses i figur 3 er udbyttet meget mere afhængig af såtidspunktet end af plantetallet.

Kløvergræsudlæg

Kløvergræsudlæg sås øverligt i ½-1 (-max. 1½) cm i pakket jord, så der sikres tilstrækkeligt med kapillære kræfter til at forsyne græs- og kløverfrø med fugt i den tidlige etableringsfase. Er der efterharve på såmaskinen, hæves denne for at undgå, at frøene bliver dækket af løs jord. Småfrøede arter som græs- og kløverfrø er meget sårbare overfor en for dyb såning og fremspiringen bliver alt for ringe ved sådybder over 1½-2 cm. Ved såning af græsudlæg må der gerne kunne ses 10-20 % af frøene i den åbne sårille. Det er meget vigtigt at opnå et ensartet og tilpas pakket såbed, så

fremspiringen sker jævnt over marken. Husk på, at et nyt kløvergræsudlæg danner grundlag for flere års græsudbytter, og derfor er det her fokus skal være ved etablering af vårsæd med udlæg af kløvergræs.

Nedvisning af ukrudt og efterafgrøder

Nedvisning af ukrudt med glyphosat før såning er primært relevant ved pløjefri etablering. Metoden kan også bruges til bekæmpelse af kvik, men ved bekæmpelse om foråret kan du sjældent opnå tilstrækkelig god effekt, da kvikken skal have 3-4 blade for, at du kan forvente god og varig virkning.

Ved glyphosat-sprøjtning forud for pløjefri etablering, er det bedst at vente med behandlingen, indtil der er god vækst i ukrudtet – generelt er det dog allerede tilfældet efter den meget milde februar. Efter behandling skal der gerne gå to dage inden jordbearbejdning for at sikre en god effekt. I det tidlige forår er det nødvendigt at vente længere tid med jordbehandlingen. Der er ikke nævneværdig forskel på de forskellige glyphosat-produkters virkningstid.

Ved behandling af almindeligt græsukrudt anvendes 600-700 g aktivstof pr. ha, mens dosis mod tokimbladet ukrudt skal være højere – omkring 1.000 g aktivstof pr. ha. Effekten forbedres ved at iblande 0,2 L/ha spredeklæbemiddel, og 1-2 kg/ha ammoniumsulfat, hvor vandet er hårdt.

Gødskningsstrategi

Vårsæd – især vårbyg – betaler for at have gødningen tilgængelig fra start. Det skyldes, at vækstsæsonen er kort og intensiv. Vi anbefaler så vidt muligt at placere handelsgødning ved såning eller iblande handelsgødning i såsæden. Har du ikke mulighed for at placere eller samså handelsgødning, bør du alternativt bredsprede handelsgødning lige før eller efter såning. Dette gælder også, selvom der er nedfældet gylle inden såning!

Vi har set gode resultater af at bruge en forsuren startgødning. NS 21-24 er en god startgødning til placering. NS 26-13/14/15 er også gode, forsuren gødninger, mens det pga. restriktionerne i fosforforbruget ikke længere er aktuelt at anvende NP 18-20 (DAP).

Hjemmeavlet udsæd

Brug af egen udsæd kan mindske omkostningerne på bedriften. Du skal imidlertid forholde dig kritisk til kvaliteten, når du vælger at bruge egen udsæd, idet egen udsæd skal være af samme kvalitet som indkøbt sædekorn. Udsæden bør have en god spireevne, en relativ høj tusindkornsvægt og et lavt indhold af ukrudtsfrø. Udsæden skal også være fri for udsædsbårne sygdomme som fusarium i havre og vårhvede eller nøgen bygbrand i vårbyg. Du bør altid teste spireevnen ved alm. jordtemperatur, inden du anvendes egen udsæd.

Vær opmærksom på, hvorvidt køber af avlen stiller krav om, at der har været anvendt certificeret udsæd. Det kan være tilfældet ved salg af korn til maltbyg.

Hvis du bruger hjemmeavlet udsæd, skal der betales forædlerafgift til sortsejeren. Forædlerafgiften er med til at betale udviklingen af fremtidens sorter; afgiften varierer alt efter sort. Oplysninger om brug af egen udsæd kan indberettes til Danske Sortsejere på www.sortsejere.dk, hvorefter du vil modtage en faktura på forædlerafgiften.

Etablering af hestebønner og ærter

Af planterådgiver Peter Siebert

En tidlig etablering af hestebønner og ærter er at foretrække og bør prioriteres før etablering af vårkorn. Fokus skal være på at så ensartet i en dybde af 6-8 cm for ærter og 6-9 cm for hestebønner.

Selvom priserne på kvælstof og protein ikke er på sidste års niveau, er der stadig nogen interesse for at dyrke hjemmeavlede proteinafgrøder. Særligt hestebønner har fået øget opmærksomhed i de senere år som en kilde til hjemmeavlet protein, som nu også vil udløse point i ARLA's afregningsmodel. Husk at hestebønner er en meget vandkrævende afgrøde og derfor kun bør dyrkes på jord, som har en god vandforsyning, enten i form af en god vandforsynende jordtype, eller hvor der er mulighed for vanding. Hestebønner og ærter er selvforsynende med kvælstof og har kun behov for tilførsel af fosfor og kalium; i mange tilfælde kan behovet opfyldes af 350-450 kg/ha PKS 0-4-21 eller tilsvarende.

Sådybde, udsædsmængde og ukrudtsbekæmpelse

Bælgsæd som hestebønner og ærter skal sås, så snart jorden er tjenlig. Den tidlige såning har flere formål, blandt andet sikres det, at afgrøden modner tidligere og høstbesvær mindskes, da vejret ofte er bedre, jo tidligere afgrøden er klar til høst. Ydermere resulterer den tidlige såning og langsommere fremspiring i, at ukrudtsbekæmpelsen bliver lettere, da der er flere sikre løsninger før afgrødens fremspiring. Fælles for hestebønner og ærter er, at de skal sås dybt, hhv. 6-9 cm's dybde for hestebønner og 6-8 cm's dybde for ærter. Det kræver et godt forarbejde og korrekt indstilling af såmaskinen samt for de fleste såmaskiners vedkommende også en tilpas lav fremkørselshastighed, som ikke bør overstige 5 km/t.

Udsædsmængden er afhængig af tusindkornsvægten (TKV) som for hestebønner og ærter kan variere meget. Udsæden er dyr, så det er vigtigt at ramme den rigtige udsædsmængde. Den vejledende udsædsmængde bestemmes af det ønskede plantetal, hvor det vejledende plantetal for hestebønner er 35-40 planter pr. m². For ærter er det vejledende plantetal 50-70 planter pr. m², størst plantetal anvendes ved småfrøede sorter. For ærter til helsæd i blanding med vårbyg tilstræbes 50-55 planter pr. m² sammen med 60-80 kg vårbyg pr. ha.

Udsædsmængden beregnes efter nedenstående formel.

$$\text{Udsæd i kg pr. ha} = \frac{\text{Ønsket planter pr. m}^2 \cdot \text{TKV}}{\text{Procent markspiring}}$$

I tabellen nedenfor kan du også aflæse den vejledende udsædsmængde ved 85 % markspiring.

Tablet 3 Vejledende udsædsmængde i kg/ha for ærter og hestebønner ved markspiringsprocent på 85.

	Ærter [Planter/m ²]						Hestebønner [Planter/m ²]		
TKV	50	55	60	65	70	TKV	35	40	45
200	118	129	141	153	165	500	206	235	265
225	132	146	159	172	185	550	226	259	291
250	147	162	176	191	206	600	247	282	318
275	162	178	194	210	226	650	268	306	344
300	176	194	212	229	247	700	288	329	371

En vellykket etablering og en effektiv ukrudtsbekæmpelse er et solidt udgangspunkt for et tilfredsstillende udbytte og en god og nem høst af afgrøden. I såvel ærter som hestebønner er det muligt at bruge jordmidlet Fenix, som har en god effekt på flere ukrudtsarter. Fenix må i hestebønner kun anvendes før fremspiring af afgrøden. En god og prisfornuftig ukrudtsløsning i hestebønner er en blanding af Fenix og et glyphosatmiddel; anvend f.eks. 0,75 L/ha Fenix + 540 g/ha aktivstof glyphosat. I ærter kan Fenix også anvendes efter fremspiring, og her kan en blanding af Fenix og Fighter 480 bruges, når de første kimblade på ukrudtet er fremme. Anvend f.eks. 0,5 L/ha Fenix + 0,4 L/ha Fighter 480. Bemærk, at Fenix ikke kan anvendes, når der samtidig er etableret kløvergræsudlæg. Ved udlæg af kløvergræsudlæg i ærter til modenhed eller i ærter til helsæd anvendes kun Fighter 480. Bemærk, at begge førnævnte midler har lange behandlingsfrister, som skal overholdes. Er du derfor i tvivl om, hvorvidt afgrøden skal anvendes til helsæd eller modenhed, bør du læse etiketten nøje og sikre dig, at du ikke overskrider behandlingsfristen.

Der er generelt megen vigtig information på sprøjtemidlernes etiket, og du bør altid læse denne inden brug. I nedenstående artikel kan du læse om nogle af de vigtigste fokuspunkter i forhold til forfrugt og brug af kemi forud for hestebønner og ærter, som er følsomme overfor nogle ukrudtsmidler.

Du kan finde yderligere informationer om dyrkning af hestebønner og markært i SEGES' dyrkningsvejledninger, som du finder her.

Kemi – Forbehold for efterfølgende afgrøde; roer, ærter og hestebønner

Af planterådgiver Peter Siebert

Vær særlig opmærksom, hvis du dyrker roer, ærter eller hestebønner med majs som forfrugt. Hvis der i 2023

er anvendt ukrudtsmidler med aktivstoffet mesotrion, som f.eks. Callisto, Evolya, Starship Max eller Tocalis med flere, kan der ikke dyrkes roer, hestebønner eller ærter i år. Ligeledes skal du være særlig opmærksom ved nye forpagtninger, hvor der i årene forud har været anvendt ukrudtsmidlet Mustang forte, hvor der ligeledes er problemer ved dyrkning af ovennævnte afgrøder samt kløver-arter og lucerne m.fl.

Markplanen er fastlagt, og det er snart sidste chance for at opdage, hvorvidt der skulle være forhold, som gør, at det er uhensigtsmæssigt at dyrke den planlagte afgrøde. I grovfodersædskifter har vi enkelte sprøjtemidler, som har restriktioner for efterfølgende afgrøde. Særligt de mesotrion-holdige majsmidler Callisto, Evolya, Starship Max og Tocalis m.fl. har flere restriktioner for efterfølgende afgrøde.

Nedenfor ses uddrag af etiketteoplysninger for Tocalis og Mustang forte. Det er ikke en utømmelig liste. Læs derfor altid etiketten inden anvendelse.

Uddrag af etikette på Tocalis

Virkning på efterfølgende afgrøde

Efter anvendelse af Tocalis må der det efterfølgende år ikke sås/plantes følsomme afgrøder/kulturer, som **roer, spinat, ærter, salat, kål og andre grønsager**. Før såning af vårraps bør jorden pløjes. Lettere jordbearbejdning som harvning er tilstrækkelig før såning af korn og græsser. Ved omsåning kan der kun sås majs. Der må tidligst sås efterfølgende afgrøder 4 måneder efter sprøjtning.

Bemærk, at **hestebønner** også er meget følsomme og derfor heller ikke kan dyrkes efter behandling med mesotrion-holdige midler foregående år.

Udover ovenstående er der også restriktioner efter anvendelse af midlet Mustang forte, som kan anvendes i kornafgrøder. I grovfodersædskifter anvendes Mustang forte sjældent, grundet restriktioner på efterfølgende afgrøde i op til 24 måneder efter anvendelse. Men vær særlig opmærksom ved nye forpagtninger og ved bytning af jord mellem landmænd.

Uddrag af etikette på Mustang Forte

Virkning på efterfølgende afgrøde

Omsåning Ved omsåning kan der kun etableres korn, græs eller majs. Forud for genetablering bør eventuelle planteres-ter indarbejdes i jorden ved kraftig harvning eller pløjning. Efterfølgende afgrøde Fra det følgende efterår kan der etableres korn, raps, græs og majs. Da Mustang Forte indeholder aminopyralid, skal der gå 14-24 mdr. mellem Mustang forte-behandlingen og etablering af følgende følsomme afgrøder: **14 mdr.: Kartoffler og andre natskyggearter, sukkerroer, løg, guleroed og andre skærplanter. 24 mdr.: Ært, hestebønne, lupin og andre bælgplanter, agurk, salat og andre kurvblomstrede.** Plantemateriale og efterfølgende afgrøde Halm og staldgødning/dybstrøelse indeholdende halm fra afgrøder behandlet med Mustang forte, må ikke anvendes: - I drivhuse, til kompost eller produktion af champignon - Til tildækning af bredbladede afgrøder. - I biogasanlæg Efter anvendelse af 0.5 l/ha Mustang Forte eller mindre, anbefales det at indarbejde halm samt staldgødning/dybstrøelse (ikke gylle) indeholdende halm fra afgrøder behandlet med Mustang forte, senest 4 mdr. før etablering af andre afgrøder end korn, raps, græs og majs. Efter anvendelse af mere end 0.5 l/ha Mustang forte gælder følgende retningslinier (for halmhåndtering): - Halm må kun bortføres fra ejendommen til industriel brug eller afbrænding. - Halm eller staldgødning/dybstrøelse (ikke gylle) som indeholder halm fra afgrøder behandlet med Mustang forte: - Kan indarbejdes i jorden når som helst før etablering af korn, raps, græs og majs - Skal indarbejdes i jorden min. 7 mdr før etablering af andre afgrøder.

Har du i markplanen planlagt placering af en afgrøde, som er uhensigtsmæssig i forhold til ovenstående, kontakt da din planterådgiver, så markplanen kan tilrettes.

Blandt andre almindeligt anvendte produkter med restriktioner for efterfølgende afgrøde kan bl.a. nævnes Accurate max, Saracen Delta Max samt Matrigon. Denne liste er IKKE udtømmende.

REGLER OG TILSKUD

Overfladevand fra ensilageplads og plansilo

Håndterer du overfladevand fra ensilageplads og plansilo efter reglerne?

Flere kommuner har gennem de senere år øget deres fokus på, hvordan overfladevand håndteres fra ensilagepladser/siloer. Overfladevandet skal kunne løbe af pladsen og hen til afløb – men kan afløb og opsamlingsbrønd/gylletank følge med de store regnmængder?

Der er de seneste måneder kommet store mængder nedbør, og det er derfor en god anledning til, at du får set på om dine ensilagepladser/siloer er indrettet korrekt, og om der er kapacitet nok i opsamlingsbrønden/gylletanken til opsamling af ensilagesaft og restvand. Restvand er defineret som en væske, der har et maksimum indhold på 0,3 kg N pr. ton eller derunder. Regnvand er en del af restvandet.

Indret din ensilageplads/plansilo korrekt

Ifølge Husdyrgødningsbekendtgørelsen (BEK nr 2243 af 29/11/2021) skal bunden i ensilageplads/plansilo etableres med minimum 1 % fald mod afløb.

En plansilo og ensilageplads etableres med fast bund og afløb – samt enten med vægge eller åbne sider. Der skal etableres 2 m randzone med 3 % fald ind mod selve pladsen ved alle åbne ender og sider. Der etableres et dræn med fald til afløb, der hvor randzone og plads møder hinanden.

Afløbet kan med fordel placeres ud for endemur eller anden samling, så kørsel på dæksel minimeres. Afløbet føres til en samlebrønd, hvorfra det enten pumpes til gyllebeholderen eller til udsprinkling. Det er vigtigt, at pumpen er dimensioneret efter vandmængden, da de fleste overløb sker på grund af, at pumpen ikke kan følge med. Hvis du ønsker at etablere et anlæg til udsprinkling, kan du gøre det uden at anmelde det til kommunen. Nye ensilagepladser/plansiloer skal anmeldes hos kommunen inden, du etablerer dem.

Opsamling af restvand og udsprinkling

Der skal indregnes 0,8 m³ regnvand/ensilagesaft pr. m² ensilageplads pr. år i beregningerne for opbevaringskapacitet af husdyrgødning. De 0,8 m³ regnvand/ensilagesaft pr. m² ensilageplads pr. år er et gennemsnit på baggrund af data fra DMI. Nogle kommuner ønsker, at det beregnes ud fra den regnmængde der falder i den pågældende kommune. Du finder formler til beregning af restvands-mængden i byggebladet for "Udsprinkling af ensilagesaft og regnvand" (Byggeblad: 103.09-05).

Det er en forholdsvis stor mængde restvand, der skal være plads til i gyllebeholderen, hvis du vælger at lede restvandet hertil. En anden mulighed er at etablere en beholder til opsamling af restvandet, eller den billigere metode er at udsprinkle det direkte – vær dog opmærksom på, at der er perioder, hvor du ikke må udsprinkle direkte. Beholderen til opsamling af vandet skal være forholdsvis stor, da der i perioder ikke må udsprinkles. Der må f.eks. ikke udsprinkles på vandmættet, oversvømmet, frossen eller snedækket jord. Udsprinklingsarealet bør ikke være mindre end opsamlingsarealet.

I byggebladet for "Udsprinkling af ensilagesaft og regnvand" (Byggeblad: 103.09-05) finder du vejledning i, hvor stor en bufferkapacitet du har behov for samt krav til pumpen.

Regler for udsprinkling

Reglerne for udsprinkling af ensilagesaft og restvand er, at det ikke må give anledning til unødige gener (BEK nr. 1025 af 30/06/2023)

- Udbringning af ensilagesaft og restvand må ikke udbringes på en måde og på sådanne arealer, at der er fare for afstrømning til vandløb, herunder dræn, søer over 100 m² og kystvande.
- I perioden fra høst til 15. oktober må der ikke udbringes restvand (væske der har et maksimum indhold på 0,3 kg N pr. ton eller derunder), medmindre udbringningen sker på bevoksede arealer eller på arealer, hvor der er afgrøder den følgende vinter.
- I perioden fra senest 15. oktober til 1. februar må der ikke udbringes restvand (væske, der har et maksimum indhold på 0,3 kg N pr. ton eller derunder).

Har du brug for hjælp?

Har du brug for beregning af opbevaringskapacitet, eller har du spørgsmål vedrørende håndtering af overfladevand, står vi klar til at hjælpe dig.

Tag kontakt til SAGRO's Miljørådgivere på 7021 2040.

Jordprøver på kvæg-undtagelsesbrug

Af planterådgiver Thomas Harbo

Jordprøver på kvæg-undtagelsesbrug til opfyldelse af kravet om analyser for kvælstof (N-total/N-min) og fosfor (Pt) skal udtages inden 31. juli.

Beregningsgrundlaget for antallet af jordprøver er **harmoniarealet** i markplanen i det år, hvor jordprøverne skal udtages. Dvs. at der skal tages jordprøver af såvel omdriftsarealet som arealet med permanent græs, hvis det indgår i harmoniarealet. Der skal således IKKE tages jordprøver af brakarealer eller arealer omfattet af §3-beskyttelse. Det er også et krav, at der skal foreligge en analyse fra hver særskilt mark med harmoniareal, der findes i markplanen. Har du allerede fået taget jordprøver til opfyldelse af kravet i 2024, skal du derfor være opmærksom og få taget supplerende prøver, hvis du har fået nye marker ind, hvis du flytter rundt på dine brakarealer, eller hvis du underopdeler marker, hvor der allerede er taget jordprøver. I øvrigt gælder flg. krav:

- Én jordprøve pr. påbegyndt 5 ha og mindst en jordprøve for hver mark.
- Prøverne skal analyseres for kvælstof (N-min eller N-total) og fosfor (Pt).
- Der skal foreligge et markkort, som angiver, hvor samtlige prøver er udtaget.
- Der skal tages jordprøver mindst hvert fjerde år.
- Analysen for N-min/N-total og Pt skal foretages på et akkrediteret laboratorium.

Bedrifter, der senest har taget jordprøver for kvælstof og fosfor den 31. juli 2020, alternativt 31. december 2020, skal derfor udtage nye jordprøver senest den 31. juli 2024. Der skal fortsat tages mindst én jordprøve pr. fem hektar i omdrift.

Har du senest taget jordprøver i 2020, bør du kontakte din planterådgiver snarest for aftale om nye jordprøver.